

Népföntörténeti pályázat

Összegyűjteni a mozgalom dokumentumait

A Hazafias Népfönt Csongrád megyei bizottsága és a Csongrád megyei Múzeumok Igazgatósága több más intézménnyel, társadalmi és tömegszervezetekkel együttműködve pályázatot hirdet a népfönt története Csongrád megyében címmel. A pályázat célja, hogy hozzájáruljon a megyei népföntmozgalom dokumentumainak összegyűjtéséhez és feldolgozásához, előmozdítsa a népfönt történetének átfogó, tudományosan igazolt megírását. Pályázni lehet helyszíni gyűjtésen alapuló, saját tapasztalataiból, vagy visszaemlékezésből kiinduló levéltári kutatásra, szíjtanvakra épülő vagy mások visszaemlékezését feldolgozó tanulmányok beérkezését, amelyek nyomtatásban még nem jelentek meg. Pályázni lehet ezenkívül az elmúlt fél évszázad, megvénkező költő és a haladó mozgalmakhoz kapcsolódó dokumentumok — iratok, igazolványok, jelvények, oklevelek, meghívók, fényképek stb. — gyűjtésével. Részt vehetnek mindazok, akik gyűjtéssel és történetírással hivatásszerűen nem foglalkoznak. Beküldhető egyéni vagy kollektív monográfia, tanulmány, visszaemlékezés, forrásgyűjtemény, legalább 10 szeptől oldal terjedelemben. A pályázatot négy kategóriában — felnőtt egyéni, felnőtt kollektív, ifjúsági egyéni, ifjúsági kollektív — hirdetik meg. A beküldendő pályaművek által tárgyalt korszak ölelje fel a 30-as évek közepétől napjainkig felvett népföntmozgalom minden időszakát, foglalja át a csoportoktól egyes községektől a nagyobb közigazgatási egységeken át a megye egész területét. Javasolt témakörök: a

munkásmozgalom, a demokratikus erők tömörítése (1935–44.); a demokratikus összefogás kísérlete, Márciusi Front, haladó értelmiségi törekvések a nemzeti összefogásért, a társadalmi átalakításért (például a Szegei Fiatalok Művészeti Kollégiuma, a hódmezővásárhelyi Tanyai Tanulók Otthona, stb.); a felszabadulás és a forradalmi átalakulás (1944–48.); a szocialista építés kezdetei — a Magyar Függetlenségi Front (1949–54.); a Hazafias Népfönt megalakulása, a népföntmozgalom, a szocialista konszolidációért vívott harcban

(1954–57.); a szocialista építés általános fellendülése, a szocializmus alapjainak lerakása (1957–62.); a szocializmus építésének utáni (1962–80.). A pályázaton részt vehetnek nemzeti és nyelven írott dolgozatok is. Várják az egyházak részvételét, akik támogatják a demokratikus és antifasiszta mozgalmakat, s részt vesznek a népfönt több évtizedes tevékenységében. Az érdeklődők részletes tájékoztatást a Hazafias Népfönt Csongrád megyei Bizottságán (Szeged, Lenin körút 47. 5722) kaphatnak.

Számítógépes tájékoztatószolgálat turistáknak

A számítástechnika vívmányait az idegenforgalom szolgálatába állítják Sopronban. Az Ikva-parti várost felkereső vendégek tájékoztatásának meggyorsítására turista információs rendszert alakít ki a Számítástechnikai és Ügyvitelszervezési Vállalat, valamint a Hungar Hotels, valamint a turistákat érdeklő valamennyi információ adatbankban gyűjtik össze, s naprakészen tartják az SZÜV soproni kiadójánál. Az adatbankot postai vonalakon kötik össze a képernyős alomásokkal, azaz a terminálokkal, melyeket a határátkelőhöz, a szállodákhoz, az idegenforgalmi hivatalban és a művelődési intézmé-

nyekben helyeznek el. Onnan bármikor megkérdezhető, lehívható, hogy melyik szállodában van például szabad hely, kapható-e egy-egy színházi műsorra, milyen programokat kínálnak a közművelődési intézmények, meddig tartanak nyitva a múzeumok.

A válasz az alállomás képernyőjén németül és magyarul jelenik meg. A szolgáltatást bárki igénybe veheti mégpedig ingyen.

A tájékoztató szolgáltatás az idei idegenforgalmi szezon kezdetétől áll a turisták rendelkezésére; a tervek szerint a későbbiekben szállodai helyfoglalással, illetve fűtőfűtőszoba-foglalással bővíti.

Álmatlanság ellen

Szovjet kutatók álmatlanság elleni készüléket kísérleteztek ki, és elnevezték Ritmosznak. A készülék, amely akkora, mint egy telefon, és gyenge ritmikus hang- és fényjeleket bocsát ki, a kutatóknak azt a megfigyelést hasznosítja, hogy a tökéletes csend és sötétség számos álmatlan embernek nem hoz nyugalmat, a vonatkerékek egyhangú zaja és a tovasuhanó fények ellenben altató hatásúak.

A Ritmoszon kis hangszóró egyhangú esőcsobogást, tengermerajlást, vagy egyéb altató zajokat közvetít, és két zöld fényoszlop átgyenge, villogó fényt sugároz ki. A készüléket szabályozható a hang- és fényerősség. A Ritmoszon első ízben a kisnyóvi kórházban próbálták ki. Megállapították, hogy különböző neurózisok és idegrendszeri szervezeti működészavarok esetében is hatásos.

A marihuána illata

A marihuána illatanyagának elemzési eredményeit a csempészárú felderítésére alkalmazzák. Az illatalkatrészek jelenléte a levegőpróbaiban gázkromatográfiával megállapítható. Egy gyanús utóból vett levegőpróba elemzésével például meg lehet állapítani, van-e a kocsiban elrejtett marihuána. Az ismert illatanyagok kábítószert nyomonkövető kutatói idomítására is felhasználható. A kutatókkal való nyomonkövetés lényegesen olcsóbb, mint a gázkromatográfus módszer.

MÍ? HOL? MIKOR?

1984. FEBRUÁR 29., SZERDA — NÉVNAP: ELEMÉR
A Nap kel 6 óra 27 perccor, és nyugszik 17 óra 28 perccor.
A Hold kel 5 óra 54 perccor, és nyugszik 14 óra 55 perccor.

VIZÁLLÁS
A Tisza vízjárása Szegednél kedden plusz 47 cm (apadó).

KÉTSZAZ ÉVE
született Leo von Klenze (1784–1864) német építész, a dél-német klasszicizmus legjelentősebb mestere. Két müncheni múzeumával (Glyptothek, illetve Alte Pinakothek) a múzeum épületeinek nagyhatású, klasszikus típusú teremtette meg. Fontos műve még a Regensburg melletti felépített Walhalla. Számos kastélyt és síremléket is tervezett. Tervei szerint épült az athéni királyi palota, a leningrádi Izák templom belseje, s nevéhez fűződik az Ermitázs bővítése; 1840-ben részt vett a pesti Nemzeti Múzeum épületének tervpályázatán is.

ZENESZÍNHÁZ
Ma este 7 órakor: Bánk bán — Kodály-bérlés.
Március 1., csütörtök, este fél 6 órakor: A seviliai borbély — Móra 1–2. bérlés.
Március 2., péntek, este 7 órakor: Mária főhadnagy — Egressy 1–2. bérlés.
Március 3., szombat, délután 3 órakor: A seviliai borbély — Madách—Mikszáth-bérlés.
Március 7., szerda, délután 3 órakor: A seviliai borbély — Általános iskolások részére.
Március 8., csütörtök, 13 és este 19.30-kor: Hangverseny.
Március 9., péntek, este 7 órakor: IRI műsora.
Március 10., szombat, délután 3 órakor: A seviliai borbély — Jászai—Csontos-bérlés.
Március 11., vasárnap, délután 3 és este 7 órakor: Mária főhadnagy — Bérlészetűn.
Március 14., szerda, este 7 órakor: Mária főhadnagy — Uray 1–2. bérlés.
Március 15., csütörtök, este fél 6 órakor: Bánk bán — Mórész—Jókai-bérlés.

8.00: Tv-torna — (ism.)
8.05: Iskola-tv
10.00: Delta — (ism.)
10.30: A régenherceg — angol tv-filmsorozat — 7. — (ism.)
11.25: Képijság
13.00: Iskola-tv
16.35: Hírek
16.45: Lengyel utak — lengyel filmsorozat — 9.
18.10: Képijság
18.20: Elett az éveknek
19.10: Tv-torna
19.15: Esti mese
19.30: Tv-híradó
20.00: Köszöntjük a népi ellenőreket! Az Önök kérék különkiadása
21.35: Mesterséges színész — Pártos Erzsé
22.20: Tv-híradó 3.

BUDAPEST 2.
17.05: Képijság
17.55: Mozart: Idomeneo — operafilm
21.00: Tv-híradó 2.
21.20: Péntek, a bennszülött — angol film
23.05: Képijság

BELGRÁD 1.
17.00: Magyar nyelvű tv-napó
17.30: Videoidalok
17.40: Hírek
17.45: A fehér kő — tv-sorozat gyerekeknek
18.15: Egészséges fogak, beteg fogak
18.45: Népi muzsika
19.15: Rajzfilm
19.30: Tv-napó
20.00: Muzsikum
20.05: Játékfilm
22.30: Tv-napó

BELGRÁD 2.
18.45: Szerdai körkép
19.30: Tv-napó
20.00: A francia televízió vetélkedője
21.05: Záró körkép
21.20: Zenél események

ROSSUTH
8.27: Világablak
8.54: Nótásokor
9.41: Kis magyar néprajz
10.05: Diákféra
10.35: Válaszolunk hallgatóinknak
10.50: Zenekari muzsika
12.30: Ki nyer ma?
12.45: Vendéglátó — riport
13.05: Operasíngerek
13.35: Dzsesszmelódia
14.29: Miska bácsi levelezőlapja
15.05: Külföldről érkezett
15.28: MR 10–14
16.03: Kritikusok fóruma
16.13: Alekszandr Vegyernyikov opera-áriát énekel
16.30: Társadalom és iskola
17.05: A második hónap — 2.
17.30: A zene is összeköt — választás az OIRT rádiók műsoraiból
19.15: Korábban volt események...
Mozzalkok Thury Zsuzsa „Barátok és ellenfelek” című regényéből
20.00: Szokolay Sándor népzenei feldolgozásai
20.41: Jeltusenko a fényképezésről, a filmről és a prózáról
21.01: Öröklődő dallamok
22.20: Tíz perc külpolitikai
22.30: Szecsódy Irén operáriát énekel
22.45: Gondolatok a népesség-genetikáról
23.00: A weiner vonószenes játszik
0.10: Idrányi Iván táncdalaiból

PETÓFI
8.05: Peter Alexander operett-dalok énekel
8.20: Tíz perc külpolitikai
8.35: Idősebbek hullámszón
9.30: A 04. 05. 07. jelent
10.00: Zenedélő
11.35: A Szabó család
12.05: Cigánydalok, csárdások
12.35: Tanczenei kották — (sz.)
13.30: Labirintus
14.00: Zenés délután
14.00: Kapcsoljuk a 22-es hűdőt — Hegyi István hegedű — (sz.)
14.15: Vera Franceschi Cimarosa-sonátákat zongorázik
14.35: Slágermúzeum
15.27: Fűvőzenekari hangverseny a 6-os stúdióban — (sz.)
16.00: Mindenki iskolája
16.40: Fiataloknak! — (sz.)
17.30: Otodik sebesség
18.35: A hanglemezbolt könnyűzenei újdonságai
18.55: Népdalok
19.15: Zenei Tükör
19.45: Lionel Richie felvételeiből — (sz.)
20.35: Tükörképek
20.45: Dubarry — részletek Millocker operettjéből
21.01: Nemzedékek
21.51: Csermák verbunkosok
22.05: Nosztalgiahullám
23.00: Furcsa hölgy — részletek Kander zenés játékaiból — (sz.)

A hatodik életév forduló pont a gyermek életében, mert ez az a kor, amikor iskolakötelessé lesz. Ekkor érik az első sikerek, amelyek a későbbiekben serkenősen hatnak rá, vagy a csalódások, amelyek megtörik önbizalmát és gátat vetnek további szellemi teljesítményének.

A gyermeknek nagyobb hányada hat éves korában valóban iskolarett. Nem kevesen vannak azonban olyan felsőcsoporthoz óvodások, akiket iskolára éretlennek kell nyilvánítani. A pedagógiai pszichológia e fontos területéről — az iskolarett-séggel kapcsolatos kérdésekről — beszélgettünk Megegyesi Lajosné dr.-ral.

— Milyen kritériumai vannak az iskolarett-ségnek?

— Biológiai, pszichikus és szociális érettség kell ahhoz, hogy a gyereket iskolarettnek, „minősítsük”. Biológiaiilag akkor alkalmas az iskolára, ha életkorának megfelelő a testi fejlettsége, ép az idegrendszere és az érzékszervei. Finom mozgások — mint például az írás — elvégzésére képes és a fizikai teherbíróképessége is akkora, hogy minden különösebb megerőltetés nélkül megbirkózik az iskolai munkával. A pszichikai alkalmasság a pszichikái al-kalmasság fokmérője az életkornak megfelelő érdeklődés, legalább 10–15 percig tartó szándékos figyelem, a tárgyak, jelenségek fontosabb jegyeinek megfigyelése, a kérdésekre történő felidézési képesség, megfelelő beszéd-képesség, szó-kincs, felelősség, és kötelesség-tudat. Akaratl téren pedig akkor mondjuk iskolarettnek a gyermeket, ha képes fékezni mozgásigényét annak érdekében, hogy fegyelmezetten viselkedjék az órán. És végül a szociális alkalmasság kritériumai: a közösségbe való

Szerzőtársunk a pszichológus

Iskolaérettség

beilleszkedés képessége. Bizonyos mérvű érzelmi kiegyensúlyozottság, ami azt jelenti, hogy ne legyen szélsőségesen indulatos, vagy éppen túlzottan gátolt.

— A most elmondottakból következnek az iskolarett gyermek jellemzői...

— Az iskolarett gyermek termete alacsony, súlya kicsi, izomrendszere gyenge, fizikai teherbírási igen kevés, nagyon fáradékony, a finom mozgásai fejletlenek. A pszichikusan iskolarett-leknek jellemző a figyelem-gyengesége, a szegényes szó-kincs, esetenként beszéd-hiba, amelynek okán nem tudja magát megfelelően kifejezni. Hiányosak továbbá mindennapi ismeretei, fejletlen gyakorlati készsége. A tárgyak ismertetőjeiből nem a lényegeset ragadja meg, hanem a számára érdeklőleg vagy a játék szempontjából legfontosabbat. Általában nehezen kezd a feladatához, figyelmé gyakran elkalandozik, munkatempója lassú és a legkisebb akadállyal abbahagyja a munkát.

— Az iskolarett gyermek tehát egész személyiségében lassabban fejlődik. Milyen okokra vezethető vissza az átlagostól való lemaradás?

— Az enyhe organikus sérülések és a gyakori kisgyermekkori betegségeken, betegeskedéseken kívül sokszor maguk a szülők, illetve nevelési módszereik az okozói gyermekük fejlődésbeli lemaradásának. E tekintetben az agyonkezelés, túlszorgatás, túlszorgatás vagy a véletlen kizárólag csapongó következtetés nevelés. Visz-szevető tényező, ha a szülő a gyermek életkorát és képességeit figyelmen kívül

hagyja és nagyon magasra vagy éppen túlságosan alacsonyra állítja a követelmény mércéjét. Míg az előbbi számos kudarcot szül, addig az utóbbi szellemi tünyságra kárhoztatja a gyermeket. Mindezekből úgy tűnik, korántsem könnyű a normális személyiség-fejlődést segítő nevelés, de ha a szülő szoros és jó kapcsolatot tart fenn az óvodával, akkor a tanácsadás, a kölcsönös konzultáció támogatást ad számára otthoni nevelőmunkájához. Fontos még, hogy a szülő következetesen és helyesen alakítsa ki óvodáskorú gyermeke napirendjét és következetesen rendszeresítse a tevé-

— Milyen lépésofokai vannak az iskolarett-ségi vizsgálatoknak?

— A komplex iskolarett-ségi vizsgálatot — elsőfok — az óvoda végzi. Az iskolakötelessé korú gyerekek nagyobb része ezeken megfelel, míg vannak, akiket további kiegészítő, pontosító vizsgálatokra küldenek, ahol orvos, pszichológus, pedagógus, gyógypedagógus és óvodónő még egyszer alaposabban „megnézi” őket. Többféle döntés születik ennek nyomán. Vagy úgy döntenek, hogy maradjon még egy évet óvodában vagy — ha a túlzott óvatosság ellenére — sem volt vele probléma, mehet az általános iskola első osztályába, illetve általános iskolai korrekciós első osztályra van szüksége. Az értelmi fogyatékosnak tűnő gyerekeket pedig az úgynevezett áthelyező bizottsághoz küldik további vizsgálatok, illetve annak eldöntése érdekében, hogy milyen típusú intézménybe kerüljön.

— Sokak előtt nem tisztázott a különbség a korrek-

ciós osztály, illetve a kiegészítő iskola között. Talán ez is oka a szülők féltelmének a korrekciós osztályok „re-metől”.

— Mint mondtam, a kiegészítő iskolába az értelmileg fogyatékos gyerekek kerülnek. A korrekciós osztályokból viszont a gyerekek egy év elteltével átkerülnek az általános iskola második, vagy nagy létszámú első osztályába. Azoknak a gyerekeknek van feltétlenül szükségük a korrekciós osztályra, akik valamilyen területen — biológiai, pszichikai, szociális téren — elmaradtak kortársaiktól, de ez a kis lemaradás differenciált fejlesztéssel szakszerű oktató-nevelő munkával egy esztendő alatt behozható.

— A szülők általában szívesen látják ezt az „intézményesített korrekciót”, mi több igyekeznek néha meggátolni, hogy gyermekük ide kerüljön.

— Pedig könnyen belátható, hogy ezek a szülők gyermekeik ellen dolgoznak. Hiszen mit érnek el, ha gyermeküket az általános iskolai nagy létszámú első osztályba kényszerítik? Kudarccalmi sorozatát már az első hónapokban. A gyerekek természetesen nem sikerül lépést tartani osztálytársaival. Állandó sikertelenségek kísérik minden lépését, hiába az otthoni megfigyelt tanulás. Az állandó sikertelenség miatt elvesztik önbizalmukat, lelkeségük megfagy. És mi a vége? A bukás, amely elkerülhetetlen a korrekciós osztály segítségével.

A szülőknek tehát meg kell érteniük, a korrekciós osztály nem szégyen, nem szélső-gyerek szomorító intézmény, „csupán” a személyiségében lassabban fejlődő gyerekek munkája, amely könnyebbé, zökkenőmentesebbé teszi átélését az óvodából az iskolába.

Kalocsai Katalin